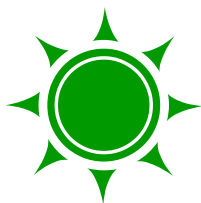

DWARS

VISIESTUK CIRCULAIRE ECONOMIE

COMMISSIE ENERGIE EN GRONDSTOFFEN
ZOMERCONGRES 2017

1. Inleiding

Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen. De huidige lineaire economie is niet duurzaam. Fossiele grondstoffen raken op, waardoor het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien wordt aangetast. Om een duurzame toekomst te realiseren, moeten we af van de consumptiemaatschappij waarbij steeds meer en meer producten gekocht worden, de kwaliteit en levensduur omlaaggaan en de stapel met weggegooiden producten groeit. Het vernietigen van materialen die nog steeds waarde hebben moet stoppen.

De maatschappij moet toe naar een circulaire economie, waarin niets als 'afval' wordt gezien maar alles terug de keten in gaat en een nieuw doel krijgt. Om dit te bereiken moet de herbruikbaarheid en levensduur van materialen vergroot worden en moeten we de manier waarop we over producten denken veranderen: Het verzamelen en het verwerken van 'afval' moet geoptimaliseerd en afgestemd worden met het productieproces.

In dit visiestuk staan voorstellen en maatregelen om de benodigde verandering voor een circulaire economie te stimuleren. Hierin is een belangrijke rol weggelegd voor de nationale en lokale overheden. Het stuk is verdeeld in drie hoofdthema's die aansluiten bij de levensloop van een product: Productie, Gebruik en Verwerking.

2. Productie

In de lineaire economie staat productie aan het begin van de keten. De circulaire economie kent geen begin en geen eind. Daarom moet er in deze stap van de keten al rekening gehouden worden met de andere stappen. Om een product circulair te maken moet er tijdens het ontwikkelen rekening gehouden worden met de recyclebaarheid.

Geïnterpreteerd moet worden welke grondstoffen al beschikbaar zijn in de keten zodat er geen winning van nieuwe grondstoffen nodig is. Hiervoor zijn maatregelen nodig die producenten in de goede richting sturen.

Duurzaam grondstofgebruik

Het duurzaamste grondstofgebruik is geen grondstofgebruik. De grondstoffen die we wel gebruiken, moeten zo duurzaam mogelijk verkregen zijn. Daarom heeft het gebruik van gerecyclede grondstoffen onze voorkeur.

Onderzoek is nodig naar duurzame alternatieven voor grondstoffen die niet circulair zijn. Zowel fossiele brandstoffen als biobrandstoffen, die concurreren met voedselgewassen, passen niet in een circulaire economie.

- Er komt extra geld vrij voor onderzoek naar vervanging van zeldzame metalen.
- Er komt extra geld vrij voor onderzoek naar het verduurzamen van textiel waarbij gelet wordt op een schoon productieproces, alternatieven voor niet-recyclebare textielsoorten en het voorkomen van microplastics die vrijkomen bij het wassen.
- Voor 2050 moet de 3e generatie biobrandstof het gebruik van aardolie als grondstof in de industrie vervangen. Dit zijn biobrandstoffen, bijvoorbeeld uit algen, die niet concurreren met voedselgewassen.
- Tot 2050 wordt biomassa in Europa geproduceerd. Dit mag niet ten koste gaan van voedselproductie en natuurgebieden.
- Kunstmest mag alleen nog geproduceerd worden met uit dierlijke mest gewonnen fosfaat. Hiermee wordt het gebruik van fossiel fosfaat voorkomen.

Ecodesign

Om producten goed te kunnen recyclen, moet hier bij het ontwerp al rekening mee gehouden worden. De vervuiler betaalt: we voeren een milieuheffing in, die lager is

naarmate een product meer circulair is. De hoogte hiervan hangt onder andere af van het gewicht van het product, de mate waarin het product gerecycled en gerepareerd kan worden, en de hoeveelheid gerecyclede grondstoffen die gebruikt zijn bij de productie.

- Er wordt een milieuheffing ingevoerd die de producent betaalt per product. Hoe beter het product in de circulaire economie past, hoe lager deze heffing is.
- De verpakkingenbelasting wordt heringevoerd.
- Er komt een verbod op zwart plastic, omdat dit niet gerecycled kan worden.

3. Gebruik

De gebruiksfase is waar het de consument om draait: het gebruiken van een product. We gebruiken met zijn allen veel te veel producten voor een veel te korte tijd. Daarom moeten consumenten net als producenten hun gedrag aanpassen. Het is tijd om te gaan consuminderen. Consumenten doen dit echter niet graag en voor bedrijven is het vaak niet rendabel. De overheid moet hier een regulerende rol in spelen door direct de eisen aan te scherpen.

Consuminderen

Twee simpele maatregelen die direct overbodige consumptie kunnen verminderen:

- Reclamefolders en huis-aan-huisbladen mogen alleen in brievenbussen met daarop een ja-ja-sticker.
- Projecten die gratis watertappunten aanleggen worden uitgebreid om zwerfvuil en het gebruik van plastic te verminderen.

Garantie en reparatie

Producten worden te snel weggegooid, in plaats van gerepareerd. Daarom verduidelijken we de garantiewetgeving en maken we reparaties goedkoper. Dit stimuleert lokaal repareren.

- Er komt een wettelijke garantieperiode van vijf jaar.
- Voor reparatie gaat het lage BTW-tarief gelden.
- De gemeente stimuleert het opzetten van repair cafés.

Deeleconomie

In veel gevallen is de functie van een product belangrijker dan het bezit. Producten die je niet vaak gebruikt moeten geleend kunnen worden. Daarnaast wordt het hergebruik van producten na kortdurend bezit beter geregeld.

- De gemeente participeert in het opzetten van leenbureaus waar apparaten en hulpmiddelen voor kortere tijd geleend kunnen worden.

- Er komt subsidie voor ruilwinkels waar kleding geruild kan worden voor eenzelfde soort kledingstuk van gelijkwaardige kwaliteit.
- We stimuleren bedrijven om te participeren in de deeleconomie door alternatieve bedrijfsmodellen zoals leaseconstructies te promoten.

4. Verwerking

De laatste stap in de levensloop van een product is de verwerking van 'afval'. Als we écht naar een circulaire samenleving toe willen werken, is een cultuurverandering nodig. Het woord 'afval' heeft een negatieve bijklank: het geeft het idee dat dit materiaal geen waarde meer heeft. 'Afval' bestaat echter uit winbare grondstoffen, dus daar moet het ook naar genoemd worden. Daarom eerst het volgende punt:

Afval bestaat niet

- Overheden vervangen in alle communicatie het woord 'afval' door 'reststoffen'
- Restafval heet voortaan 'overige reststoffen'
- Afvalbedrijven zijn inzamelings- of verwerkingsbedrijven
- Afvalbakken noemen we inzamelbakken

Slimmer inzamelen

De eerste stap in de verwerking van reststoffen is het inzamelen. Op dit moment verschillen de inzamelmethoden sterk per verwerkingsbedrijf en per regio. Hierdoor is er soms onduidelijkheid over de manier waarop er gescheiden moet worden en is het lastig om de reststoffenverwerking efficiënter te maken. Reststoffen uit regio's waar blik en drankkarton bij de plastic reststoffen wordt ingezameld, kunnen bijvoorbeeld niet volgens hetzelfde proces worden verwerkt als reststoffen uit regio's waar het bij de overige reststoffen wordt ingezameld.

Naast de inzameling bij huishoudens, is ook veel te winnen met het scheiden van bedrijfsreststoffen. Op dit moment zijn bedrijven verplicht om papier, folie, glas en elektrische reststoffen te scheiden. Hier worden andere belangrijke reststoffen-stromen aan toegevoegd. Daarnaast mag het niet zo zijn dat bedrijven minder betalen voor hun reststoffen dan consumenten.

- Huishoudens betalen voor de hoeveelheid reststoffen, waarbij overige reststoffen duurder zijn dan gescheiden reststoffen. Alle gemeenten werken toe naar dit systeem.
- Er wordt landelijk vastgesteld in welke categorieën reststoffen gescheiden moeten worden.

- Bedrijven en instellingen moeten verplicht hun plastic, metaal, textiel en gft-reststoffen scheiden.
- Verzorgingstehuizen worden verplicht om hun incontinentiemateriaal te scheiden.
- Bedrijven en instellingen betalen hetzelfde tarief voor hun reststoffen als consumenten.
- In openbare ruimtes moeten inzamelbakken aanwezig zijn waar reststoffen gescheiden ingeleverd kunnen worden.

Minder zwerfvuil

Mensen die onderweg zijn, kopen vaak kleine flesjes of blikjes drinken. Meestal eindigen deze in de openbare inzamelbakken, maar het komt nog te vaak voor dat ze in de natuur, in plantsoenen of op straat worden gedumpt. Het uitbreiden van het statiegeld naar blik en klein plastic kan helpen om dit te verminderen, omdat blik en klein plastic hiermee een waarde krijgt. Omdat er op stations veel blik en klein plastic wordt geconsumeerd, zijn dit ook ideale inleverplekken.

- De statiegeldregeling wordt uitgebreid naar blik en kleine plastic flesjes.
- Blik en kleine plastic flesjes kunnen op treinstations bij een automaat worden ingewisseld voor OV-tegoed.

Meer recyclen

Op dit moment wordt volgens Rijkswaterstaat 80% van onze reststoffen gerecycled. Van de rest wordt ongeveer de helft verbrand. Ook importeert Nederland reststoffen uit andere landen om die hier te verbranden. Reststoffenverbranding zorgt voor een groot verlies aan grondstoffen en moet daarom alleen worden toegepast als er geen mogelijkheid tot recycling is. Daarom mag het niet langer worden gezien als bron van duurzame energie. Nederland kan in Europa een voortrekkersrol spelen op het gebied van recycling, bijvoorbeeld door kennis te delen met andere lidstaten.

Daarnaast willen we dat reststoffenstromen die onder de producentenverantwoordelijkheid vallen, zoals batterijen en autobanden, voor een groter percentage gerecycled worden. Het uiteindelijke doel is om deze reststoffenstromen voor 100% te recyclen.

- Verbranding van reststoffen is in heel Europa niet langer een vorm van duurzame energieopwekking.
- In 2030 recyclet Nederland 99% van de reststoffen.
- Nederland gaat andere landen helpen de Europese doelstellingen voor recycling te halen.
- Reststoffen worden binnen Nederland of in de buurlanden gerecycled om de impact van transport te verminderen. De Nederlandse recyclingcapaciteit wordt onderzocht en waar nodig uitgebreid.
- Het verplichte te recyclen percentage van producten die onder producentenverantwoordelijkheid vallen, wordt stapsgewijs verhoogd richting 100%.

